

D R E P T U L

LEGISLAȚIUNE — DOCTRINĂ — JURISPRUDENȚA — ECONOMIE POLITICĂ

DIRECTOR: C. G. DISSESCU

PRIM-REDACTOR: V. ATHANASOVICI

REDACTOR: PAUL NEGULESCU, DEM. NEGULESCU, AL. CERBAN, G. MEITANI, G. G. DANIELOPOLU, G. C. CRISTESCU.

ZIARUL APARE
JOIA ȘI DUMINECA

REDAȚIA ȘI ADMINISTRAȚIA STRADA DOAMNEI, 20

REDACTOR-ADMINISTRATOR
B. P. RĂDULESCU

ABONAMENTELE

se fac pe an și pe jumătate de an
la 1 Ianuarie și 1 Iulie

Dela 1 Iulie până la 1 Sept. ziarul nu apare

GRIGORE G. PĂUCESCU

FONDATOR-PROPRIETAR

Un număr: 50 bani

Un număr vechiu 1 leu

COSTUL ABONAMENTULUI

Pe an, 40 lei; pe jumătate an, 20 lei

Studentii plătesc pe jumătate

Pentru străinătate se adaogă timbrul postal

S U M A R :

JURISPRUDENȚA ROMÂNĂ.— *Inalta Curte de casațiune și justiție, secțiunea I*: Dr. I. Stoianovici cu Dim. Albăleanu.

Inalta Curte de casațiune și justiție, secțiunea II: D. Luca și A. Mumaiu cu Vintilă I. C. Brătianu.

Curtea de apel din București, secțiunea II: I. Avramovici cu S. Petrescu și altul.

Curtea de apel din București, secțiunea III: Epitropia bisericii Popa-Rusu cu Primăria Capitalei.

Tribunalul Ilfov, secțiunea III: Dr. Ștefănescu-Zănoagă și altul cu Casa rurală.

CRONICA JUDICARĂ.— *Cercetarea paternității.*

JURISPRUDENȚA ROMANA

INALTA CURTE DE CASAȚIUNE ȘI JUSTIȚIE

SECȚIUNEA I

Audiența dela 31 Martie 1910

Președinta d-lui G. N. Bagdat, prim-preșdinte

Dr. I. Stoianovici cu Dim Albăleanu

COMPETENȚĂ.— INSTANȚĂ DE TRIMITERE. — DESCINDERE LOCALĂ.— NERESPECTAREA ORDINEI JURISDICȚIUNEL.— ORDINE PUBLICĂ.— INVOCAREA EI ÎNAINTEA INALTEI CURȚI.— ADMITERE.— EXCES DE PUTERE.— CASARE.

Curtea de casație, prin casare, nu face decât să dea părților alți judecători de fond, fără însă să schimbe câtuș de puțin regulele competenței și fără să poată da acelor judecători puterea de jurisdicție într'o circumscripție străină, care nu le-a fost dată prin lege.

Astfel, instanța de trimitere, când delegă un membru al său a face o cercetare locală într'un județ care nu se află în circumscripția sa, nesocotește regulele competenței și violează ordinea jurisdicțiunilor. Această incompetență fiind de or-

dine publică, poate fi invocată pentru prima oară înaintea Curței de casație.

No. 192. — Casată, în urma recursului făcut de Dr. I. Stoianovici și alții, deciziunea Curței de apel din Craiova, secțiunea II, No. 50 din 1908, dată în procesul cu Dim. Albăleanu.

S'au ascultat: d-nii avocați Em. Pantazi și N. Alexiu, în dezvoltarea motivelor de casare; d-l avocat M. Antonescu, în combateri; d-l procuror general C. R. Manolescu, în concluziuni.

Curtea, deliberând,
Asupra motivului V de casare:

«Exces de putere și incompetență.

«Curtea de apel din Craiova a delegat un domn consilier spre a face o cercetare locală la moșia Uești-Moșneni din județul Vlașca, în loc de a face o comisie rogatorie la instanța competentă, și cu modul acesta cercetarea locală pe care s'a bazat Curtea spre a admite apelul lui Albăleanu, fiind făcută de un judecător incompetent, este nulă și prin urmare rău Curtea s'a bazat pe ea spre a da câștig de cauză adversarului nostru».

Având în vedere decizia adusă în recurs, din care rezultă următoarele: Chr. Penculescu, decedat și reprezentat azi prin recurenții, a cerut la tribunalul Vlașca ca, față cu intimatul D. Albăleanu, să se confirme planul și hotărnicia moșiei Uești-Moșneni făcută de inginerul-hotarnic I. Râmniceanu, mai cerând în acelaș timp să fie obligat D. Albăleanu să-i lase în deplină proprietate 278 pogoane pământ, ce pretinde că acesta i-a uzurpat; că tribunalul admitând această acțiune și Albăleanu făcând apel, Curtea de apel din București, secția II, prin decizia No. 129 din 1880, a respins cererile lui Penculescu atât pentru confirmarea hotărniciei, cât și pentru revendicare, pe motiv că părțile se găseau în indiviziune și că nu s'a dovedit facerea unei împărțeli a moșiei în litigiu, astfel că nu e loc nici la hotărnicie, nici la acțiune în revendi-

care; în contra acestei decizii făcându-se recurs, această Curte, prin decizia No. 238 din 1891, a respins recursul; că, după aceasta, moștenitorii lui Penciulescu au cerut la tribunalul Vlașca eșirea din indiviziune asupra acelei moșii, față de Albăleanu, cerere care a fost admisă în principiu de tribunal. În contra acestei hotărâri, Albăleanu făcând apel, Curtea de apel din Bururești, secția I, prin decizia No. 138 din 1904, a respins acțiunea, stabilind că nu există lucru judecat între părți în privința indiviziunii; că această decizie, în urma recursului făcut de recurenți, a fost casată de această Curte, prin decizia No. 191 din 1905, iar afacerea fiind trimisă în judecata Curței de apel din Craiova, această Curte, prin decizia supusă recursului, judecând tot ca Curtea de apel din București în privința autorității lucrului judecat și constatând că Albăleanu are în favoarea sa prescripția și de 10—20 ani și cea de 30 ani, a respins ca nefondată acțiunea recurenților de eșire din indiviziune; că relativ la autoritatea lucrului judecat asupra indiviziunii, formulându-se un prim motiv de casare, a fost adus în judecata secțiunilor-unite ale acestei Curți, care l-a respins ca neintemeiat prin decizia No. 6 din 1909;

Considerând că Curtea de apel din Craiova, pentru a stabili prescripția invocată de intimatul Albăleanu și că el a stăpânit divizat și cu limite determinate partea sa de pământ din moșia Uești-Moșneni, județul Vlașca, a încuviințat a se face o cercetare locală cu martori, delegând cu efectuarea ei pe unul din consilierii acelei Curți, cercetare care s'a și efectuat de acel consilier, și pe această cercetare Curtea de apel își întemeiază decizia sa;

Considerând că legea de organizare judecătorească a fixat circumscripția teritorială a tribunalelor și Curților de apel, în limitele căreia judecătorii fiecărui tribunal sau Curte de apel au dreptul a-și exercita atribuțiunile lor în care se coprinde atât dreptul de a judeca cât și de a instrumenta; că, în afară de aceste limite, ei sunt incompetenti și actele făcute de ei nu pot avea nici un caracter legal, ca fiind făcute de o persoană fără calitate; că acest principiu de ordine publică a fost stabilit de toate legile de organizare judecătorească cari au determinat circumscripția teritorială a instanțelor judecătorești; că aceeaș regulă de competență trebuie să se păstreze de tribunal sau Curtea de apel și în cazul când sunt sezizate în urma unei casări, căci Curtea de casație, prin casare, nu face decât să dea părților alți judecători, fără să schimbe câtuș de puțin regulile competenței și fără să poată da acelor judecători puterea de jurisdicție într-o circumscripție străină care nu le-a fost dată prin lege; că, legea de procedură civilă prevede cazul de necesitate a se face o cercetare locală în circumscripția altei Curți sau altui tribunal și regulează că se va face prin comisie rogatorie; că, prin urmare, fiind vorba de o incompetență de ordine publică, iar nu *ratione loci*, ea poate fi invocată pentru prima oară înaintea Curței de casație;

Considerând că, în speță, Curtea de apel din Craiova, delegând pe un consilier al său a face cercetarea locală în județul Vlașca, unde nu eră competent, a nesocotit regulile competenței și a violat ordinea jurisdicțiunilor, și întemeindu-și decizia sa pe o asemenea cercetare locală, a comis un exces de putere. Prin urmare, motivul V de casare fiind întemeiat, decizia supusă recursului urmează să fie casată pentru acest motiv, fără să mai fie necesitate ca Curtea să se pronunțe și asupra celorlalte motive invocate.

Pentru aceste motive, casează.

SECȚIUNEA II

Audiența dela 4 Martie 1910

Președinta d-lui N. Mandrea, președinte

D. Luca și A. Mumuianu cu Vintilă I. C. Brătianu

LISTE ELECTORALE. — DOMICILIU POLITIC. — ALEGĂTOR ÎNSCRIS ÎN LISTELE A DOUĂ JUDEȚE. — ART. 35, 36 ALIN. 2 ȘI 120 DIN LEGEA ELECTORALĂ.

Faptul că un alegător votează într'un județ în care nu are domiciliul politic, numai pe temeiul că se vede înscris în listele făcute și pentru acest județ, nu implică o schimbare a domiciliului politic și nu poate legitimă ștergerea din listele colegiilor județului în care își are domiciliul politic și unde și-a exercitat dreptul de alegător, deoarece o schimbare a domiciliului politic nu se poate face decât prin declarațiile prescrise de art. 35 din legea electorală.

No. 202. — Respins, după divergință, apelul făcut de D. Luca și A. Mumuianu contra deciziei electorale No. 49 din 1910, a Curței de apel din București, secția IV, dată în proces cu Vintilă I. C. Brătianu.

S'au ascultat: d-al avocat Al. Dumitrescu, în dezvoltarea motivelor de apel; d-l avocat C. Cernescu, în combateri.

Curtea, deliberând,

Având în vedere că se cere ștergerea d-lui Vintilă I. C. Brătianu din listele electorale pentru colegiul I Cameră și Senat ale județului Argeș, pentru motivul că el ar fi figurând și în listele electorale ale județului Ilfov, precum oral a susținut împuternicitul contestatorilor apelanți;

Considerând că în privința dobândirii domiciliului politic, art. 35 al legii electorale declară că alegătorul, după alegerea sa, are domiciliul politic în orașul sau în județul în care plătește darea directă sau unde își are proprietatea ori principalul așezământ, iar în cazul când plătește darea sau are proprietăți în mai multe județe, alegătorul poate a-și alege domiciliul politic în oricare

din acele județe, trebuind a face declarațiile prescrise prin alin. II art. 35 din legea electorală ;

Considerând că dreptul de alegător nu se poate exercita decât într'un singur colegiu al unui județ, de unde rezultă că alegătorul înscris în listele de alegători ale colegiilor I ale județului în care își avea domiciliul politic, nu poate vota în alt județ, chiar dacă este înscris în listele colegiilor din acest județ ;

Că pentru ca să poată vota în județul în care nu-și avea domiciliul politic, trebuia să-și schimbe domiciliul politic prin declarațiile de schimbare de domiciliu, conform art. 35 precum asemenea indică art. 36 al legii electorale ;

Considerând că, dacă un alegător votează într'un județ în care nu avea domiciliul politic, și în care n'a cerut să-și schimbe domiciliul politic, numai pe temeiul că se vede înscris în listele făcute și pentru acest județ, aceasta este un abuz, pentru care eventual alegătorul poate fi urmărit penaliter, precum declară și art. 120 legea electorală, mai cu seamă când el ar fi votat în același colegiu al județului în care își are domiciliul politic ; dar această votare abuzivă nu implică o schimbare a domiciliului politic și nu poate legitima ștergerea din listele colegiilor ale județului în care își avea domiciliul politic și a exercitat dreptul de alegător, pentru că o schimbare a domiciliului politic dintr'un județ într'altul nu se poate face decât prin declarațiile prescrise de art. 35 din legea electorală ;

Considerând că din expresiile ultime din art. 35 legea electorală « pentru a nu figură decât într'o singură listă » rezultă că, dacă făcându-se listele și înscriindu-se din oficiu în listele colegiului I, cu deosebire acei cari au imobile în acest județ, nu se poate a se cere ștergerea din listele județului în care alegătorul își are domiciliul politic ; ci cel mult ar fi a se ști dacă poate fi menținut și în listele altui județ dacă n'a cerut să fie înscris ;

Considerând că fiind constatată că d-l Vintilă I. C. Brătianu a avut domiciliul politic în județul Argeș în ale cărui liste este înscris, și a exercitat drepturile politice în județul Argeș, nu poate fi șters din listele acestui județ pentru că abuziv ar fi luat parte la alegerea colegiului I de Senat din județul Ilfov, în care asemenea este înscris, și fără să fi cerut schimbarea domiciliului politic dela Argeș la Ilfov ;

Că de aceea apelul fiind neîntemeiat, are a fi respins. Pentru aceste motive, respinge apelul.

CURTEA DE APEL DIN BUCUREȘTI

SECȚIUNEA II

Audiența dela 5 Aprilie 1910

Președința d-lui M. Vidrașcu, consilier

I. Avramovici cu S. Petrescu și altul

IPOTECĂ LEGALĂ.— IMOBIL GREVAT.— TRANSMITEREA IPOTECII ASUPRA UNUI ALT IMOBIL.— VÂNDARE.— CUMPĂRĂTOR.— PREȚ.— ART. 1814 COD. CIV.

Radierea unei ipotece legale încuviințată de tri-

bunal, cu rezerva de a se reinscrie asupra altui imobil, nu purgează vechiul imobil, această radiere putându-se considera numai ca o cesiune de rang, care nu e valabilă în materie de ipotecă legală, și prin urmare cumpărătorul imobilului a cărui sarcină a fost astfel radiată se poate crede amenințat ca să răspundă de achitarea ipotecei legale, și deci e în drept a cere să se consemne prețul.

No. 102.— Iancu Avramovici a făcut apel contra sentinței tribunalului Ilfov, secția II, cu No. 577 din 1909, dată în proces cu Stanislas Petrescu și altul.

S'au ascultat: d-l avocat Max Gaster, în dezvoltarea motivelor de apel; d-nii avocați C. Solomonescu și St. P. Mihăileanu, în combateri.

Curtea,

Având în vedere apelul făcut de Iancu Avramovici în contra sentinței No. 577 din 1909 a tribunalului Ilfov secția III, prin care i s'a respins acțiunea ce făcuse și prin care cerea: 1) ca din restul de preț în sumă de 30.900 lei, ce mai avea a răspunde d-lui căpitan Stanislas C. I. Petrescu din vânzarea moșiei Bradu-Itești, să fie autorizat ca până la termenul de 12 Septembrie 1910, data exigibilității plății, să o depună la Casa de depuneri și consemnațiuni pe numele căpitanului Stanislas C. I. Petrescu, însă cu destinațiunea ca această sumă să serve spre achitarea creanței dotale a soției sale Elena, asigurată prin ipotecă legală în acea proprietate, și astfel descărcat de această obligație, imobilul cumpărat să rămână degrevat de acea sarcină ; și 2) iar față de Anastase M. Alifant căruia vânzătorul căpitan St. C. I. Petrescu i-a cesionat 4.000 lei din acea creanță, să fie descărcat a-i mai plăti această sumă prin faptul că ar fi autorizat a o depune întreagă în achitarea ipotecei legale ;

Considerând că, din complexul tuturor acestor debateri și acte rezultă în fapt următoarele:

(Urmează chestiunile de fapt)

Având în vedere că pentru a se putea purga o proprietate de ipoteca legală ce ar avea-o în conformitate cu art. 1814 c. civ., trebuie să fie strămutată asupra altui imobil de aceeași valoare sau depunându-se la Casa de depuneri și consemnațiuni o sumă egală cu creanța asigurată prin ipoteca legală ;

Având în vedere că tribunalul pentru a se asigura că viea în care se cere a se strămuta ipoteca legală ar fi de aceeași valoare, a ordonat a se face o expertiză din care a rezultat că valoarea ei nu se ridică decât la suma de 36.430 lei, și cum această prețuire se întemeia pe sădiri și edecuri care n'au decât o valoare vremelnică și astfel apreciindu-se, și pentru a se asigura mai bine acea creanță, a dispus prin jurnalul de autorizare că, cu toată inscripția ipotecară luată asupra viei, să se mai ia și în moșia Bradu-Itești ;

Considerând că intrucât moșia Bradu-Itești s'a vândut cu prețul de 90.000 lei, din care urmă a se deduce creanța creditului de 30.000 lei, rămâne constant în fapt că creanța dotală eră asigurată într'un fond care valora realmente 60.000 lei, și deci pe deplin asigurată, ori dacă tribunalul a strămutat-o în via din Urlați, care nu valora decât 36.430 lei, este a fi să credem că s'a strămutat într'un imobil de o valoare inferioară și deci cu violarea dispozițiilor categorice cerute de lege prin art. 1814 c. civ.; dar tribunalul prin jurnalul său mai sus arătat, a încuviințat strămutarea cu obligația ca să se reînnoiască inscripția ipotecei legale tot în imobilul care fusese mai înainte, după realizarea împrumutului, deci e evident că a înțeles să încuviințeze numai cesiunea rangului față de credit și pentru garantarea și mai eficace a ipotecei legale a luat inscripție și pe vie;

Considerând dar că intrucât moșia Bradu-Itești în atare condițiuni neputând fi considerată ca purgată de ipoteca legală cu toată radierea condițională acordată de tribunal, cu drept cuvânt apelantul se poate crede amenințat ca eventual să fie obligat a mai plăti pe lângă prețul cumpărării și creanța dotală sau parte dintr-nsă;

Având în vedere că prin depunerea unei sume echivalente a creanței asigurată prin ipoteca legată, imobilul se poate considera ca purgat de această sarcină și intrucât vânzătorul i-a vândut această moșie liberă de sarcina ipotecei legale, este just ca din prețul stipulat să fie autorizat a-l depune, ca astfel să fie scutit în viitor de eventualitatea unei condamnării de plată peste prețul cumpărării deja plătit și aceasta cu atât mai mult cu cât în specie imobilul fiind eșit din patrimoniul soțului nu se mai poate reînnoi inscripția ipotecei legale deja radiată;

Având în vedere că deși din suma de 30.000 lei, ce se cere a se depune în comptul și pentru achitarea creanței dotale, vânzătorul căpitan Stanislas C. I. Petrescu a cedat 4.000 lei lui Anastase M. Alifant, intrucât după cum mai sus se stabilește că acest rest de preț provine din vânzarea unui imobil care eră afectat pentru asigurarea creanței dotale de 35,250 lei, deci de natură a fi achitată cu preferință depunerea ei în scopul tocmai a asigurării plata, descarecă valabil pe cumpărătorul I. Abramovici și față de cesionar ale cărui drepturi în această sumă sunt primare de creanța dotală constatată prin inscripția ipotecară legală.

Pentru aceste motive, redactate de d-l consilier I. Baștea, admite apelul.

Semnați : M. Vidrașcu, M. Gr. Ciocârdia, St. Miculescu,
I. Baștea.

SECȚIUNEA III

Audiența dela 18 Martie 1910

Președintele d-lui Al. Alexiu, consilier

Epitropia bisericeii Popa-Rusu cu Primăria Capitalei

BISERICI.— ADMINISTRAREA AVUTULUI LOR.— SUPRAVEGHEREA CASEI BISERICILOR.— DREPTUL DE A INTENTA ACȚIUNI ÎNAINTEA JUSTIȚIEI.

BISERICI.— DACĂ AU AVUT PERSONALITATE JURIDICĂ ȘI ÎNAINTE DE 1893.— LEGEA SECULARIZĂRII AVERILOR MONĂȘTIREȘTI.— ART. 8 DIN DECRETUL ORGANIC PENTRU REGULAREA SCHIMEI MONAHALE.— ART. 77 ȘI 78 DIN REGULAMENTUL DELA 9 Iunie 1872 PRIVITOR LA DISCIPLINA MONAHALĂ.— ART. 10 DIN REGULAMENTUL DELA 1877 PRIVITOR LA ÎNDATORIRILE EPITROPILOR BISERICIȘTI.— ART. 35 DIN LEGEA CLERULUI MIREAN DIN 1893.

1° Așezămintele religioase, deși sub imperiul legilor dela 1902 și 1906, sunt puse sub supravegherea Cassei Bisericeii, ele își administrează avutul lor prin epitropii aleși și în condițiunile arătate de legi.

Astfel, este bine introdusă înaintea justiției o acțiune intentată de către epitropia unei bisericeii, când această acțiune are încuviințarea sau e în urmă ratificată de către Cassa Bisericeii, controlul cerut de lege fiind astfel exercitat.

2° Cu toate că numai în anul 1893, prin art. 35 din legea clerului mirean, s'a recunoscut în mod expres personalitatea juridică a bisericilor, totuși și înainte de această dată bisericile s'au bucurat de dreptul de a fi persoane morale, de oarece prin legea secularizării nu s'a făcut decât să se ia averile monaștiresști dintr'un interes de ordine publică, fără ca prin aceasta să se fi declarat că li se ridică ființa juridică și fără să se fi arătat că pe viitor nu mai puteau avea alte drepturi.

No. 85. — Epitropia bisericeii Popa-Rusu, de o parte, și Primăria comunei București, de altă parte, au făcut apel în contra sentinței tribunalului Ilfov, secția IV, cu No. 251 din 1909.

S'au ascultat: d-l avocat Gr. Duca, din partea Primăriei comunei București; d-nii avocați Take Policrat și A. Stambulescu, pentru biserica Popa-Rusu.

Curtea,

Asupra apelurilor făcute de epitropia bisericeii Popa-Rusu de o parte și de primăria comunei București de altă parte în contra sentinței civile cu No. 251 din 19 Maiu 1909 a tribunalului Ilfov, secția IV-a, apeluri declarate conexe;

Având în vedere actele din dosar și concluziunile orale și scrise ale părților, se constată că primăria în anul 1890, pentru deschiderea unei strade și construcțiunea unei școli a luat din terenul bisericeii Popa-Rusu porțiunea trebuincioasă fără a plăti vre-o despăgubire;

Că, înainte de a se fi luat în posesiune acest teren, s'a dărâmat niște mici construcțiuni ce se aflau pe dânsul, iar valoarea materialului s'a primit de către epitropie;

Că, mai târziu, a urmat o lungă corespondență între primărie și biserica Popa-Rusu cu privire la pretențiunile ce aceasta făcea pentru plata valorii terenului expropriat;

Că, în fine, necăzându-se de acord, epitropia bisericii Popa-Rusu în anul 1907 a chemat în judecată pe primărie, cerând ca aceasta să fie obligată a-i plăti suma de 78.000 lei din care 50.000 lei pentru teren, iar 28.000 lei drept valoarea chirilor pentru construcțiunile aflate pe dânsul; toate aceste sume cu dobânda legală, iar tribunalul, prin sentința apelată, a admis în parte această acțiune, obligând pe primărie să plătească 50.000 lei, valoarea terenului, cu dobânda legală dela data intentării acțiunii plus 300 lei cheltueli de judecată;

Având în vedere că prin apelurile părților în judecată epitropia bisericii Popa-Rusu cere a i se admite pretențiunile cu privire la valoarea chirilor, iar primăria să se respingă acțiunea, întemeindu-se pe următoarele motive: a) epitropia nu putea face acțiune în numele său, întrucât se află, potrivit legilor din 1902 și 1906, sub dependența și controlul Casei Bisericii; b) că bisericile nefiind persoane morale până la 1893 ele depindeau de comună și prin urmare aceasta a dispus de un avut al său, întrebuițând terenul pentru deschiderea stradei și construcțiunea școlii. În subsidiar a cerut respingerea apelului cu privire la valoarea chirilor, construcțiunile fiind dărâmate de chiar epitropie și reducerea sumei la care a fost obligată, avându-se în vedere valoarea terenului din momentul când a fost luat în posesiune;

Având în vedere, cu privire la primul motiv invocat de primărie, că așezămintele religioase sub imperiul legilor din 1902 și 1906, deși puse sub supravegherea Casei Bisericii, își administrează avutul lor prin epitropii aleși în condițiunile determinate de legi;

Având în vedere că administrația Casei Bisericilor prin adresa cu No, 28,654 din 30 Septembrie 1908 trimeasă epitropiei bisericii, încuviințează și ratifică acțiunea intentată primăriei capitalei, astfel că controlul cerut de lege este exercitat cu privire la această acțiune și prin urmare motivul invocat de primărie este neîntemeiat;

Având în vedere, cu privire la al doilea motiv, că în dreptul vechiu român personalitatea juridică a bisericilor și mănăstirilor a fost nediscutată, ele avându-și patrimoniul lor pe care-l administrau singure și că pentru înființarea lor ca persoane morale nu eră trebuință decât de îngăduirea Domnului, cu toate că după glava 116, din codul lui Matei Basarab se pare că numai încuviințarea arhereului eră suficientă;

Având în vedere că această stare de lucruri a durat și după legea secularizării, mai cu sermă în ceea ce privește bisericile de mir, pentru că prin această lege nu s'a făcut decât să se ia averile mănăstirești dintr'un interes de ordine publică fără ca prin aceasta să se fi declarat că se ridică ființa juridică a mănăstirilor și fără să se fi arătat că pe viitor nu mai puteau avea alte averi;

Având în vedere că această interpretare se confirmă prin legile și regulamentele cari au urmat până la 1893,

când prin art. 35 din legea asupra clerului mirean se recunoaște în mod expres că bisericile sunt persoane morale. Într'adevăr, prin art. 8 din decretul organic pentru regularea schimei monahicești se prevede că călugării și călugărițele pot închiria averile lor monastirilor; prin regulamentul din 9 Iunie 1873, privitor la disciplina monahală, la art. 77 și 78 se arată că sunt permise darurile de către pioșii creștini în favoarea mănăstirilor, mai declarându-se ca avere a mănăstirilor lucrurile rămase dela călugări. În fine, prin regulamentul din 1877, privitor la îndatoririle epitropilor bisericești din capitală, se arată la art. 10 că administrarea avuturilor bisericești și a veniturilor se încredințează unei epitropii. Toate aceste drepturi recunoscute bisericilor, mănăstirilor și epitropiilor, atestă în mod învederat existența personalității juridice a bisericilor și mănăstirilor.

Aceasta fiind starea de drept la 1890, urmează dar a se admite că biserica Popa-Rusu era deplină proprietară a locului ce i s'a luat de primărie și prin urmare în drept a cere valoarea lui, astfel că și al doilea motiv invocat de primărie este neîntemeiat;

Având în vedere că pentru a se determina suprafața și valoarea acestui teren, tribunalul a ordonat a se face o expertiză. Că, din această expertiză rezultă că terenul are o suprafață de 2145 m. p. care socotiți a 20 lei metru patrat cât s'a apreciat de către Curte, dau un total de 42.900 lei, sumă la care urmează să fie redusă valoarea terenului, admițându-se apelul primăriei cu privire la reducerea sumei; că, cu privire la chirii, constatându-se din corespondența urmată între părțile în proces că epitropia a consimțit la dărâmarea construcțiunilor primind chiar prețul materialului și obținând dela primărie un ajutor pe care i l'a servit în mod regulat pe fiecare an, pretențiunile epitropiei sunt neîntemeiate și prin urmare apelul său cată a fi respins;

Având în vedere că la sumele acordate epitropiei, urmează să i se atribue dobânzi din momentul intentării acțiunii;

Având în vedere și dispozițiunile art. 140 din pr. civ. Pentru aceste motive, redactate de d-l consilier N. Procopescu, admite apelul primăriei comunei București și respinge celalt apel.

Semnați: Al. Alessiu, D. A. Mavrodin, N. Procopescu,
D. Florescu.

Observațiune.— Deciziunea ce publicăm mai sus este relativă la condițiunea juridică a bisericilor de mir. Se poate consulta în această privință cu profit Comentariile de drept civil ale d-lui profesor D. Alexandresco, tom. I, pag. 283 (ed. 2-a), precum și observațiunea din *Dreptul* din 1910, No. 33, pg. 266.

S. R.

TRIBUNALUL ILFOV, SECȚIUNEA III

Audiența dela 27 Aprilie 1910

Președinta d-lui P. Hagiopol, președinte

Dr. Ștefănescu-Zănoagă și altul cu Casa Rurală

RESPONSABILITATE CIVILĂ. — CULPĂ. — CONSECINȚĂ. — ART. 998 DIN CODUL CIVIL.

EDIFICIU. — RUINĂ. — PREJUDICIU. — DAUNE CAUZATE. — PROPRIETAR. — CULPĂ. — ART. 1002 DIN CODUL CIVIL.

RESPONSABILITATE CIVILĂ. — FUNDAMENTUL EI. — CERERE DE DAUNE. — CAUZĂ DE FORȚĂ MAJORĂ. — CAZ FORTUIT.

EDIFICIU. — VICIU. — DACĂ POATE OBLIGA PE PROPRIETAR SĂ IA MĂSURI CONTRA VICIULUI CE AR PUTEA CAUZA VRE O DAUNĂ.

1° In teoria codului nostru civil, un fapt nu poate produce consecințele responsabilității civile decât dacă constituie o culpă din partea celui care l-a comis.

2° Din conținutul art. 1002 din codul civil rezultă că proprietarul unui edificiu nu poate să fie obligat la daune, decât numai atunci când ele sunt consecința ruinei edificiului provenită dintr'un viciu de construcțiune sau din o neglijență de întreținere care să-i fie imputabilă.

3° Orcare ar fi teoria care s'ar adopta asupra fundamentului responsabilității civile, pentru ca să dea loc la daune, trebuie să fie o legătură dela cauză la efect între consecința păgubitoare de care se plânge reclamantul și un fapt sau o omisiune care să emane din activitatea sau din voința părții pârâte, iar nicidecum să fie datorit cazului fortuit sau forței majore.

4° Deși în dreptul roman, cum și în vechea jurisprudență franceză, se recunoștea vecinului dreptul de a cere obligarea proprietarului la reparație când edificiile sale amenințau ruina și puteau deci să cauzeze vre-o daună, codul nostru civil însă nu mai prevede un asemenea drept decât atunci când faptul este deja consumat, adică când edificiul este deja dărâmat și a pricinuit din această cauză daune.

No. 295. — S'au ascultat: d-nii avocați Gr. Urlățeanu și Iuscinski, din partea reclamantului; d-l avocat G. G. Danielopol, din partea Casei rurale.

Tribunalul,

Având în vedere acțiunea D-rului Ștefănescu-Zănoagă făcută prin petiția înregistrată la No. 13015 din 1909, și prin care cere a se obliga Casa rurală la plata sumei de 12000 lei, sumă ce reprezintă daunele ce i s'au cauzat prin inundațiile din primăvara anului 1909, provenită din reaua construcție și întreținere a morei și a digurilor aflate pe proprietatea pârâtei, și în acelaș timp a se obliga Casa rurală și la executarea unor lucrări,

cari pe viitor se evite astfel de inundații, sau în caz contrar să se execute acestea în contul ei până la concurența sumei de 15000 lei;

Având în vedere și acțiunea lui Ceat, făcută prin petiția înregistrată la No. 18888 din 1909, acțiune ce a fost conexasă cu cea dintâi și prin care N. Ceat în calitate de arendaș al moșiei d-rului Zănoagă, cere a se obliga Casa rurală a-i plăti suma de 10000 lei, sumă ce ar reprezenta daunele suferite prin stricarea recoltei după cele 40 pogoane pământ ce au fost inundate în primăvara anului 1909, din cauza relei construcții și întrețineri a morei și digurilor după proprietatea Casei rurale.

În ce privește acțiunea D-lui Ștefănescu-Zănoagă:

Având în vedere că reclamantul tinde prin această acțiune de a se obliga Casa rurală în calitate de proprietară a moșiei Crevedia Zădăriciu, moșie vecină cu proprietatea sa: 1) la plata sumei de 12000 lei ce reprezintă daunele rezultând din diminuarea valorii a 40 pogoane pământ arabil, din cauza inundațiilor din primăvara anului 1909, care după pretenția reclamantului au fost provocate de instalațiunea unei mori și reaua construcție a digurilor; 2) a se obliga în acelaș timp Casa rurală să execute lucrări într'un anumit timp, lucrări de întărirea sus numitelor diguri, spre a împedica pe viitor inundațiile, sau în caz contrar să fie autorizat însuși reclamantul a le executa pe contul pârâtului până la concurența sumei de 15000 lei;

Având în vedere că reclamantul își întemeiază acțiunea sa pe principiile responsabilității civile conținute în art. 1002 și 1000 din codul civil;

Considerând că aceste fiind pretențiile reclamantului, urmează a se vedea dacă ele se pot întemeia în drept pe principiile invocate;

Având în vedere că în legislația noastră, în lipsă de orice lege specială și contrar cu ce se petrece în Franța la epoca actuală, principiul responsabilității civile trebuie căutat în însăși formula art. 998 din codul civil, și în modul cum doctrina franceză înțelegea acest text înainte de votarea legilor referitoare la accidentele de muncă, și cum însăș doctrina noastră și jurisprudența l-a aplicat în mod invariabil dela adoptarea codului civil, textele următoare până la art. 1003 neconstituind decât consacrarea consecințelor acestui principiu la varietatea câtorva spețe, în care intră și articolele pe care se sprijină reclamantul;

Având în vedere că de oarece în formula art. 998 din codul civil termenul capital este cuvântul «greșală», urmează că în teoria codului nostru un fapt nu poate produce consecințele responsabilității civile decât dacă constituie o culpă;

Având în vedere că acestea fiind principiile, urmează să vedem dacă dispozițiile art. 1002 din codul civil pe care reclamantul își sprijină în primul rând cererea sa, poate să serve de fundament în drept și să ligitimeze daunele pe care le cere;

Având în vedere că din conținutul acestui articol rezultă că nu poate să fie loc la daune decât numai atunci când ele sunt consecința ruinei unui edificiu provenită din un vițiu de construcțiune, sau din o neglijență de întreținere imputabilă proprietarului;

Având în vedere că deși reclamantul n'ar avea să dovedească decât existența ruinei în legătură cu vițiul de construcțiune sau neglijență de construcțiune, imputabilitatea lor fiind presupusă de lege în sarcina proprietarului, aceasta însă nu exclude posibilitatea pârâtului de a evita imputabilitatea prezumției, dovedind că nu este în culpă;

Având în vedere că deși în acțiune se arată ca cauză a inundațiilor reaua construcție a digurilor și a morei, totuși nu se dovedește cu nimic ruina actuală a acestora, datorită vițiului de construcție sau lipsei de întreținere, căci din contră, din concluziunile orale ale reclamantului, cât și din raportul de expertiză făcută cu ocaziunea anchetei *in futurum*, se constată că inundațiunile sunt datorite prezenței morei și a digurilor, iar nici decum stărei în care se află sau a modului cum a fost construită;

Că dar așa fiind, cererea reclamantului bazată pe dispozițiile art. 1002 se găsește nefondată din acest punct de vedere;

Având în vedere că reclamantul își mai sprijină cererea sa și pe finalul primului alineat din art. 1000 c. civ., susținând că cuvintele «suntem răspunzători de lucrurile ce sunt sub paza noastră», îndreptățește cererea de daune, făcută în contra proprietarului pentru consecințele păgubitoare vecinilor, ce ar decurge din însuși faptul proprietății, în afară de orice culpă a proprietarului;

Considerând că conform principiilor mai sus arătate, la baza art. 1000 din codul civil ca și în dispozițiile art. 998 tot idea de culpă este cauza pentru care suntem răspunzători de lucrurile ce avem sub paza noastră, și ca atare chiar dacă inundațiile de care se plânge reclamantul ar fi o simplă consecință a existenței morei și a digurilor pe proprietatea casei rurale, încă nu s'ar putea cere daune când pârâta ar putea face dovada neexistenței nici unei culpe din partea sa;

Având în vedere că acesta fiind principiul dela care nu ne putem îndepărta în legislația noastră, intrucât Casa rurală face dovada că a devenit proprietara moșiei pe care se, află digurile și moara, aproape în același timp cu epoca inundațiilor de care se plânge reclamantul, urmează că nu i se poate imputa nici o lipsă de supraveghere a stărei în care trebuia păzite aceste obiecte spre a se evita revărsarea apelor, căci nu se putea lua nici o măsură în chiar momentul producerii lor, oricare ar fi fost zelul ce ar fi pus Casa rurală în supravegherea proprietăților sale, și ca atare deci nu i se poate imputa nici o culpă;

Având în vedere că chiar dacă am forța textului art.

1000 c. civ., sub influența câtorva interpreți francezi, care au voit să introducă în conținutul acestui articol așa zisa teorie «a riscului creat», și am înțelege prin «lucrurile ce le avem sub paza noastră», lucrurile ce le avem în posesiunea noastră, făcând deci pe proprietar responsabil de daunele cauzate de proprietatea sa abstracțiune făcând de orișice culpă, totuș ar trebui conform acestei teorii să existe o legătură de cauză la efect, între dauna suferită și actul de inițiativă a proprietarului prin care s'a creat starea de lucruri de care reclamantul pretinde că a suferit vreo daună;

Considerând că chiar dacă am admite o asemenea teorie contrarie tuturor principiilor noastre în materie de responsabilitate civilă, ea nu ar putea să serve reclamantului decât dacă s'ar adresă proprietarului anterior, care a construit moara și digurile, care a creat starea de lucruri în contra consecințelor cărora el cere să fie apărat, iar nicidecum pentru a fonda pretențiunea sa în contra proprietarului actual care n'a creat intru nimic starea de lucruri ce ar fi cauza inundațiilor;

Considerând, în fine, că oricare ar fi teoria ce s'ar adopta asupra fundamentului responsabilității civile, bazându-se această responsabilitate pe o culpă sau pe un fapt lipsit de orice element intențional, pe dispozițiunile art. 1000 sau 1002 din codul civil, pentru ca să existe loc la daune trebuie să fie o legătură de cauză la efect, între consecința păgubitoare de care se plânge reclamantul și un fapt sau o omisiune care să emane din activitatea sau din voința pârâtului, iar nicidecum să fie datorit cazului fortuit sau forței majore;

Având în vedere că, în speță, rezultă atât din buletinul lunar al observatorului astronomic și meteorologic din România, privitor la luna Martie 1909 și aflat la dosar, cât și din însăși depozițiile martorilor, că inundațiile de cari se plânge reclamantul sunt datorite creșterii prea mari a apelor din cauza multor ploi ce au căzut în acea primăvară și cari au corespuns în același timp și cu topierea zăpezilor, ca atare deci inundațiile sunt datorite unei forțe majore, iar nicidecum morei sau digurilor;

Că dar, așa fiind, intrucât cauza inundațiilor este independentă de faptele ce s'ar putea atașa printr'o legătură de cauză la efect, fie din neglijența proprietarului actual în supravegherea lucrului, sau de posesiunea lui asupra digului sau a morei, fie din inițiativa proprietarului anterior în creațiunea acestor lucrări, cererea de daune este neintemeiată în drept și urmează a fi respinsă,

În ceea ce privește al doilea cap de cerere, de a obligă Casa rurală să facă construcțiuni de întărirea digurilor, în așa fel încât pe viitor să se evite inundațiunile, sau în caz contrar, când nu se vor efectua în un anumit termen, să fie executate de reclamant în contul pârâtului până la concurența sumei de 15.000 lei;

Având în vedere că, odată stabilit că inundațiile de cari se plânge reclamantul au fost datorite unui

caz de forță majoră, urmează a se vedea dacă, în drept, numai simpla posibilitate de a se întâmpla în viitor inundațiuni, presupunând ca rea construcțiunea morei și a digurilor, pot îndreptăți pe reclamant a cere refacerea și întărirea lor, spre a se evita o daună viitoare;

Având în vedere că, deși în dreptul roman, cum și în vechea jurisprudență franceză, se recunoște vecinului dreptul de a cere obligarea proprietarului la reparațiuni, când edificiile sale amenințau ruina și puteau să cauzeze vre-o daună, un astfel de drept însă codul nostru civil nu-l mai prevede decât numai atunci când faptul este consumat, adică când edificiul este deja dărâmat și a cauzat din această cauză daune;

Că dar, așa fiind, și acest al doilea cap de cerere este nefondat și urmează a fi respins.

In ceea ce privește acțiunea d-lui N. Ceat:

Având în vedere că, prin această acțiune, reclamantul, în calitate de arendaș al moșiei D-rului Ștefănescu-Zănoagă, cere a se obliga Casa rurală a-i plăti suma de 10.000 lei, ce reprezintă valoarea recoltelor după cele 40 pogoane ce au fost distruse din cauza inundațiilor datorite relei construcții și întreținerii a morei și digurilor aflate pe proprietatea pârâtei;

Având în vedere că și reclamantul Ceat își întemeiază acțiunea sa pe responsabilitatea civilă, conținută în art. 1002 și 1000 din codul civil, și s'a referit în totul la cele susținute de Dr. Ștefănescu-Zănoagă;

Că, dar, așa fiind, pentru aceleași motive, și această acțiune urmează a fi respinsă.

Pentru aceste motive, redactate de d-l magistrat stagiar C. Tatovici, respinge ambele acțiuni.

Semnat, P. Hagiopol.

Observație.— Hotărîrea ce publicăm mai sus face o justă aplicațiune a principiilor pe cari se întemeiază teoria responsabilității civile. A se vedea în această privință, D. Alexandresco, t. V, pag. 574 urm., precum și observațiunile sale publicate în *Dreptul* No. 21 din 1907 și No. 34 din 1908.

S. R.

CRONICA JUDICIARA

Cercetarea paternității

Senatul francez a luat în discuție o gravă problemă, care de multă vreme se află la ordinea zilei, pusă de un mare poet și un mare autor dramatic: de Victor Hugo și Alexandru Dumas fiul. Parlamentul francez a fost sezisat, până azi, de numeroase proiecte de lege pentru abrogarea art. 340 din codul civil (307 român), care interzice cercetarea paternității, dar nici o soluțiune n'a putut încă interveni în această privință. Un senator, d-l Gustave Rivet, care s'a făcut apostolul reformei, după cum odinioară d-l Naquet se făcuse acela al divorțului, și-a văzut consacrate eforturile sale. Senatul a înscris

la ordinea zilei proiectul pentru abrogarea art. 340 și în ședința dela 7 Iunie a intrat în discuțiunea lui. Proiectul este semnat și de d-l Bérenger, pe care nici o cauză mare socială nu-l lasă indiferent. De asemenea, d-l Cazot, care multă vreme s'a arătat ostil reformei, d-nii Guillier, Louis Martin și alții îi dau tot sprijinul lor.

D-l Rivet a apărat cauza fetei-mamă și a copiilor nelegitimi cu multă putere de convingere.

Nimeni nu mai contestă, a zis oratorul în substanță, legitimitatea căutării paternității. Se mai fac încă unele obiecțiuni cu privire la aplicare.

Idea fundamentală de care a fost condusă comisiunea este că femeea nu trebuie să sufere singură pedeapsa unei greșeli pe care n'a comis-o singură. Femeea are dreptul la protecția legii. Și copilul de asemenea. Bărbatul trebuie să protejgă și să hrănească femeea cu care a avut un copil, el este dator să asigure existența acestui copil. Art. 308 (341 fr.) admite cercetarea maternității, art. 307 (340 fr.) refuză cercetarea paternității. Aceste două articole se lovesc unul de altul. Legea nu protejează pe copilul natural, ea nu-i recunoaște nici un drept și totuși îi pune o pușcă în mână și-l obligă să servească patria.

Conștiința publică proclamă dreptul copilului. Este vre-o limită la acest drept? Poate fi el recunoscut unui copil adulterin? După d-l Rivet, legea ar trebui să impună părinților, oricari ar fi, aceleași datorii față de copiii lor.

Se obiectează reformei scandalurile, șantajele și imposibilitatea probei. Proiectul Rivet evită aceste inconveniente. El reclamă dovezi, edictează o întreagă procedură de precauțiuni și prevede sancțiunile necesare.

Cercetarea paternității este autorizată în Anglita, în Statele-Unite, în Ungaria. Ea este permisă în Italia, în caz de răpire, în Suedia. Franța nu poate evita această lege. Trebuie ca paternitatea, constatată judecătorește, să fie echivalentul recunoașterii voluntare.

Aceasta este argumentarea d-lui Rivet, pe care o semnalăm meditațiunei legiuitorilor noștri. «Să sperăm că în curând va sosi momentul mult așteptat, când principiul nedrept, care oprește cercetarea paternității, va dispărea pentru totdeauna din legislația actuală, rămânând numai ca o tristă amintire și un vis urât al trecutului nostru!»

S. R.

1) D. Alexandresco, *Dreptul civil român*, t. II, p. 536 (ed. 2-a).

BIBLIOGRAFIE

A apărut:

EXECUȚIUNEA SILITA

VOLUMUL I

Coprinzând: Principii generale.—Spiritul legilor de execuțiune silita. Condițiuni pentru a face o urmărire.—Teoria contestațiunilor.

DE

DEMETRU NEGULESCU

Profesor universitar

Avocat

Prețul Lei 4,50

De vânzare la Tipogr. Gutenberg, J. Göbl S-sori. București.